

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta eșe de 2 ori: Mercuria și Duminec'a, Fôia, candu concedu ajutôria. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu sêu 3 galbini mon. sunatôria.

Brasiovu 16/4 Maiu 1868.

Se prenumera la postele c. r., și pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA Transilvani'a.

Brasiovu. Societatea dramatica romana a dlui Mich. Pascali se afla in midiloculu nostru. Pe temeiulu documenteloru de drumu produse de dn. Pascali pentru sine cu soci'a sa și pentru toti ceilalti membrii, auctoritatile locali îi detersa concesiunea fara nici o dificultate pe unu terminu de dôna luni, adica indoitu mai multu decatu crede dn. Pascali oa va petrece in Brasiovu, de unde ongeta a calatori mai departe și anume in unele cetati, pe unde se crede ca publiculu nostru va intempera cu placere pe Thali'a romanésca. In oatu pentru publiculu de aici, apoi a patr'a di dupa reîntôrcerea dlui Pascali la Bucuresoi spre a'și aduce societatea și famili'a, s'au și ocupatu mai tôte locurile de siederu susu și in parteru pe calea a bonamentulu, remanendu a-prôpe numai spatiurile de statu pentru publiculu care se va arata mai tardiu, intru atata, catu directiunea va fi constrinsa a mai dispune asi-diarea catoruva bance pentru familii, care s'ar intempera se viie din comunele vecine.

Prim'a societate dramatica romanésca, care a calcatu din Romani'a pe pamentulu Transilvaniei a fostu in anii 1863 et 1864 a dômnei Tardini. Pana atunci in Transilvani'a se veduse numai representatiuni de diletanți, anume in Blaslu între anii 1833—1837*), era in Brasiovu incependu dela an. 1838**) cu intrecurmari pana la an. 1853. Tient'a unica a dnei Tardini fusese numai Brasiovulu. Din contra dn. Pascali este determinatu a calatori cu societatea sa in cursulu verei și la alte orasie mai mari, pe unde dram'a romanésca va fi ceruta și bine veduta. Din acêta oausa ne simtimu indatorati a impartaei on. publicu ôresicare date despre repertoriulu dlui Pascali. Nainte de tôte premitemu, ca artistulu nostru a departatu din repertoriulu seu totu ce se numesce farsa și burlescu, sêu asia numite piese locale, frivolitati adunate din pros'a cea mai ordinaria a vietiei. Frumosulu și patrioticulu seu scopu este: a infaciosia publiculu dramaturgi'a dupa tôte regulele artei și mai multu din punctulu de vedere alu ômenimeii întregi, decatu din altele particulari și provinciali, pentruca ceea ce este morala, virtute și adevêrata nobilitate la alte popôra, trebuie se fia si la romani, era ceea ce este contrariulu virtutei, adica vitiulu, crim'a și tôte neajunsele ômenesce și pe care teatrulu are chiamarea de a le descoperi și corege, voru fi și voru remanê totu acelea in tôte timpurile și la tôte popôrale. Renumele de artistu și serioșele studia de dramaturgi'a pe care le fause dn. Pascali in Parisu in cursu de cativa ani, garantêza publiculu nostru ajungerea susu atinsulu scopu spre deplina multumire a tuturor cati sciu pretiul art'a.

Dônaspre diece drame și 13 comedii compunu repertoriulu destinatu pentru publiculu din Transilvani'a și Ungari'a. Mai multe piese nici ca voru avê locu, inse nici ca s'aru putê produce altele cu succesu de ajunsu, din causa ca din societatea dlui Pascali au remasu mai multi membrii in Bucuresoi, ceea ce pentru a-stadatu nici ca se putea astfelu, pentruca totu inceputulu este greu.

Dumineca in 17/5 Maiu se va representa pentru anteia ôra pies'a: „Orbulu și Nebun'a“, drama in 5 acte, tradusa d. D. Millo și D. M. Pascali, jucata pe teatrele cele mai mari din Francoi'a; era Marti in 19/7 Maiu se

va juca pentru anteia ôra pies'a: „Gargau-nii“, sêu „Necredinti'a barbatiloru“, comedia in 3 acte, tradusa de D. M. Pascali, jucata pe teatrulu imperatescu din Parisu, din Vien'a și pe tôte teatrele cele mai mari ale Europei.

Celelalte piese din repertoriu sunt: Drame: Idiotulu. Prisonierulu din bastila. Sermanulu musicantu. Ea este nebuna! Dalil'a. Martirulu familiei. Feroierea in nebunie. Tat'a mosiu. Cersitorulu. Copilulu Greciei. Visulu unui romanu murindu.

Comedii: Nevast'a trebuie se'și urmeze barbatulu. Unu pacharu de ceaiu. Strengarulu din Parisu. Femeile care plangu. Pianulu Bertei. Femeile limbute. Barbatulu veduvei. Uitate dar' nu te atinge. Nu e fumu fara focu. Pricopsitii. Nôptea unei stele. Bôia Romantiloru. —

La concordatu.

In tierile locuite de romani sciinti'a legiloru bisericesce s'a pututu considera pana inainte cu cativa ani de unu privilegiu numai ala unui numeru prea miou de ômeni, — unu adevêratu monopolu. De aici și nu numai din natur'a despotismulu de diece ani se pôte esplica impregiurarea, ca in an. 1855 glôtele privira și primira concordatulu austro-romanu că și o curiositate adusa cine scie din care parte a lumii, pentruca se se mire lumea de ea. Nici pe timpul incheierei concordatulu, nici dupa aceea nu a fostu ertatu nimenu a reflecta pe publicu la urmarile acelu concordatu. Dela 1861 inse se audira cele mai felurite sudalmi asupra concordatulu, fara că totusi cei mai multi se'și pôt da cuventu, pentru cel'u suduie. Acêta s'a vedutu chiaru și in publiculu nemtiescu de preste Lait'a. Intr'aceea pana la 1866 multi publicisti au siediutu in temnitia din causa concordatulu. Se pare apoi ca a fostu rezervatu anului 1867/8, pentruca se reverse lumina de ajunsu preste acelu actu ametitoriu de minti și turburatori de spirite. Acêta lumina a fostu cu atatu mai dorita și mai binefacatôria, cu catu ca publiculu monarchiei austriace ajunsese că se vedea inca și pe ierarchiile aeloru confesiuni care sudu mai amaru concordatulu, maimutiandu articlii lui și aplicandu'i acasa la ele cu tôte rigôrea și adesea chiaru cu midiolôce brutale.

Pentru ce este periculosu concordatulu austro-romanu? Aceia carii au cititu fia și numai debaterile parlamentari din estimpu audite in Vien'a, cum și lucrurile conferintiei catolice din Alb'a Iulia tiente in Februaru, isi voru fi datu ei insii de multu respunsulu; era pe aceia carii n'au cititu nici macaru atata, sêu ca din neferioire au intielesu prea pueinu din cate au cititu, îi vedi inca si astadi standu ametiti și miranduse, ca ce se fia acestu strigatu larmosu asupra bietulu concordatu. Cei mai multi esplica acelea strigari că o vrasmasia asupra catolicismulu și a ierarchieloru, candu totusi ele sunt indreptate numai asupra factiunei cunoscutu sub nume de ultramontanismu.

Ei, bine, si ce se intielege prin ultramontanismu in biseric'a apusêna? Se intielege a- ceea ce se dice in biseric'a anatolica fanarotismu, era in cea rusêca cesaro-papismu. Precum rusii au naltiatu pre tîrulu la rangu de patriarhu, asia ultramontaniu mai alesu in conciliulu tridentinu și de atunci încôce s'au incercatu a face din papa imperatu și rege preste toti imperatii și regii. Asia ultramontanismulu se pôte defini: incarnatiunea despotismulu celui mai pronunoiatu; era apoi concordatulu asigurâ pana eri-alalta eșe-outarea unei serii lungi de mesure absolutistice,

cum dicu, periculôse pentru popôra și pentru particulari. Se se ilustre acêta tesa și de catra noi, ci asia dupa cum s'a vedutu dedusa de catra unu dr. de teologia in „Presse“ din 11 et 12 Martiu a. c. Noi inse vomu atinge pentru augustimea spatiulu numai cativa articlii de ai concordatulu.

Articlii 1 2 4 asigurâ episcopiloru și archiepiscopiloru preoti potestate multu mai cumplita decatu au cei mai mari generari preste oficirii subalterni. Este adica un'a lege, in puterea careia archiereii precum se dice „ex informata conscientia“ potu stramuta, pedepsi pe preoti chiaru și cu depositions totala, fara că se fia datori a'și da in judecata in ale arata causa pe depsirei loru, ci numai pentruca asia le dietêza consciinti'a preasantiloru sale. Unu denunciantu interesatu, unu intrigantu, unu inimicu personalu, unu lingatoriu de talere sioptesce preasantiei sale cate ceva despre parintele Avacumu și mai multu despre parintele Pachomie. In o di frumôsa par. Avacumu primesce ordonanti'a de stramutare la alta parochia in o distantia de 50 miluri, era p. Pachomie este citatu la scaunu și iachisu pe 1 luna sêu și unu anu. Acêta este mai multu decatu legea martiala. Dupa legile militari deca esci acusat, esci și datu in judecata, unde se'ti cunosci pe acuatoriulu și se te poti apara. Ex informata conscientia nu incapre nici unu felu de aparare, ci preotii au se tremure di și nôpte de fric'a archiereiloru, precum tremura scolareii de fric'a nuieliloru.

Totu dupa susu citatii articlii episcopii au dreptulu de a infunda in capitulu ori pe cine voru vrea ei; apoi sciutu este, ca canonicii sunt de regula și membrii ai consistoriulu, carii inse n'au nici unu votu decisivu, ci numai consultativu, adica: episcopulu asculta opiniunile loru, niciodata inse nu este obligatu a le respecta. Asia fiacare episcopu in dieces'a sa este suveranu absolutu, elu pôte face orice va afla cu cale si nici chiaru statulu n'are se'lu controleze*).

Ei, dara apoi vine artic. 10, carele tocma asia apasa asupra episcopiloru, precum apasa acestia asupra clerulu. Dupa doctrin'a ultramontanismulu episcopii sunt numai capelanii papei; asia ei au se se misce numai dupa cum se misca epincên'a papei. Acelasi artic. 10 sfarma drepturile bisericiei greco unite și anume cele copriase in canônele 14, 15 și 16 dela Calcedonu. De aici inca se pôte esplica fôrte bine, pentruce repaus. mitropolitu Alecsandru Sialutiu prinsu odata in cursa prin propri'a sa subscriptione, ori catu s'a incercatu, nu a mai pututu face nimicu in favôrea bisericiei sale, pentruca totudeauna i s'a disu: „taci schismaticule“. In concordatu se garantêza sinode provinciali și diecesane. Ce? Se garantêza? Da, cu reservatiunea jesuitica, adica deca va afla pap'a cu cale. Pentruca afara de concordatu mai ecista și instructiuni. Apoi scaunulu Romei nu afla niciodata cu cale. Ce e dreptu inse, ca nici regimelu cadutu nu voiâ se audia nici odata de sinode, ci cantâ totu felulu de preteste de nimicu, pentruca se le amane ad Calendas graecas. Ve aduceți aminte de unu articlu nevinovatu alu dlui Ioane Negritiu publicatu in Gazeta, pre candu cuvios'i'a sa era protopopu in Clusiu. Sciti cum a luat de nasu comitele Thun că ministru alu culteloru pe mitropolitulu Sialutiu pentru acelu articlu. „Nu mai avemu trebuintia de inmultirea unitiloru între romani, ca ei sunt despartiti dejâ tocma

*) Pana la concordatu in consistoriulu episcopiei Fagarasiului se pastrase din vechime votulu decisivu alu membriloru consistoriulu asia, ca fiacare membru avea unu votu decisivu, era episcopulu avea dôna. Ce injuriintia va fi avutu concordatulu asupra acelei intocmiri vechi, nu mai scimu. —

*) Diletanții era numai seminaristi.

**) Sub conducerea profesoriloru de atunci.

pe diu metate, unti si neunti, avemu inse trebuintia de ascultare si supunere neconditionata a clerului; apoi Esc. Ta nu esci destoinic a'ti tiené in freu nici chiaru pe protopopi etc. etc. Afara de acésta concordatulu cu tóta recunoscerea metropoliei unite totu nu a scos pe arhierii si pe clerulu unitu de sub inritia cea afundu strabatatória a clerului catolicu maghiaru, ci ei sunt pana astadi influentiati dela Strigonu si tienuti sub tutoratu, ut figurae docent.

Trebue adica se ve fia la toti in prea viia aducere aminte tóte scandalele si misieliile in-template cu recursele inaintate nu numai la Rom'a, ci si deadreptulu la Strigonu Sunt cunoscuté si acelea cateva denunciatiuni fórté nerusinate, prin care se compromitea nu numai confesiunea, ci si totuodata natiunea.

Artic. 5 ale concordatului rapese pe tinerime chiaru si de sub potestatea parintiloru si ii da cu totul sub absolut'a potestate a preotimiei, intocma precum era la egipteni si la alte popóra asiaticé inainte cu trei si cu patru mii de ani. Acésta mesura insémna cu alte cvente, ca afara de oleru toti ceilalti ómeni si anume parintii sunt totu numai nescé „dubitóce incaltiate“, nisce balamuti, tonti si gagauti, carii soiu numai se faca copii, éra la cresoerea loru nu se pricepu intru nimicu.

Despre celibatu si de casatoriile amestecate cu alta ocazione óre candu. De a'tmintrea noi, precum amu mai observatu si la alte ocazioni, ne-amu retienea bucurosi dela orice discussiuni de natura religioasa séu confesiunala, déca nu amu veda curatu, in ce modu avilitoriu si gretiosu vrasmasii natiunei sub pretestu, ca voiescu se ne asigure imperati'a cerului pentru toti vecii, inea totu se mai incórea a sustiené prin mesuri religioase ura si urgia intre frati, a tiené pre locu progresulu sanetosu prin despotismulu bisericescu, a pregati natiunei desfiintiare in atomii ei si ruina totala. — B.

Cum se lucre democrati'a cu succesu?

Lupt'a intre democratismu si aristocratismu e generale mai in tóta Europ'a, la noi cá si in Romani'a e inea si pronunciatu, si pentru cá se aiba rezultatu aplanatoriu si multiamitoriu, se cere si curagiu la lupta, d. e. in Romani'a; dar' aici la noi la una portione de cutediare se mai cere si unu caru de prudintia politica si circumspectiune constitutiunala, cá lupt'a se póta reesi spre binele si convictiunea comuna. Felix quem aliena pericula fecere cautum — fericitu care invetia din patimirile altoia.

Pronunciamentulu, adica espectoratiunea min. de interne maghiaru la interpelarea dep. Csiki in caus'a desfacerei clubului democraticu a degageatu si amaritu tóte trei stengele si le-a infiptu temerea, ca aristocrati'a éra si va calari pe gutulu democratiei, cu tóte ca la candidariile de alegeri cei d'antai facea sfara in tíera cu cele mai mari eclaturi, ca voru fi anteseannanii poporului si si drepturilor lui, ca voru lupta pentru principiulu democraticu, ca si regimulu luera pe base democratice, astfelu nebunindu pe poporu cu totu felulu de momete, apromisiuni si vorbe de simpatii, cari inse acum se dau de golu, ca ele au fostu numai siretii spre a se folosi prin ele si cu ele de credulitatea democratiloru, cá cu atatu mai securu se'i incalce, pentrucá mai apoi se póta dá din pinteni. Chiaru si Koloman Tisza tiene de reu unele expresiuni ale ministrului si chiaru si fapt'a spargerei clubului, dicundu, ca nu se afla nici o lege, la care n'ar fi ertatu si liberu pe cale constitutiunala a si pune ómenii silintia, cá se o modifice, déca o tienu de rea; apoi si clubulu democraticu numai acésta o are de problema dupa trasurile fundamentale ale statuteloru; prin urmare acestea nu dau nici unu motivu spre a opri clubulu democraticu. Asta problema si o tiene dar' de a s'a si steng'a midilócia — cu diurnalulu „Hazánk“ cá organu, facia cu legile din 1867. — Apoi credemu, dice Tisza in „Hazánk“, ca clubulu democraticu nu se póte privi cá unu ce contrariu constitutiunei, la care regimulu se aiba dreptu a pasi cu oprirea, celu puoinu dupa judecat'a celui ce are oatu de puicinu conceptu de libertate si de viéria constitutiunala unu ce cá acésta e imposibile. A fostu eronata si procederea clubului, dar' inse si chiamarea regimului intr'unu statu liberu numai acolo se incepe, unde s'a vatamatu legea, séu

unde se a intemplatu agitare pentru a o vatamá, aci are dreptu si detorintia regimulu a pasi pentru aperiarea legi; dar' acésta se nu se faca cu potentia de a pune stavila la adoperarile de reuniuni cá acésta. Asta nu e ertatu nici unu regimu dela orce natiune constitutiunala. Condamna dar' oprirea cluburilor democratice; dar' condamna si procederea clubului democraticu, pentrucu se afla modu de a procede in contra tractariloru nelegale ale regimului, fiinduca se afla auctoritati, potestati legale — municipiale, — se afla diet'a tieriei. Municipiale potu vorbi inainte de executare in contra estorfeliu de ordini, ér' diet'a póte trage la raspundere procederea regimului. Inse deadreptulu nici particulariulu, nici reuniunea nu póte si nu e ertatu a se impotrivi legi, pentrucu altfelu s'ar provóca anarchia. Tiene de reu pe democrati, pentrucu au fortiatu lucrulu pana candu se desfacu clubulu cu putere armata, pentrucu cu acésta au datu numai apa la móra reactiunei.

Nu vomu lasa nepetrecute aceste espectoratiuni cu observarea, ca numirea democraticu la noi a fostu, e si va fi o planta esotica, care nu póte prii suptu ceru de clase privilegiate. Pana candu boierimea are privilegiulu pentru dreptulu politiciu, adica votulu virile la alegeri, pentru dieta, éra ceilalti numai conditionatu de censu mare, cum e asediatu pentru Ardélu, de si in Ungari'a basea dreptului acestuia e mai latita, totusi ea nu va poté suferi unu aeru democraticu, fiinduca majoritatea dietei e aristocrata si aristocrati'a si pregati base destulu de largi, pentru a — poté fi totu la carma. In diplom'a inaugurale se intarira nu numai drepturile, ci si privilegiale, — asia dupa cum se intarira ele si de alti regi la actulu incoronarei, ma ei privilegiale nemesiesci cuprinsu in bul'a lui Andreiu II. se afla intarite in acea diploma, cu exceptiunea usitata si mai nainte. Asta e caus'a, ca numirea democrati'a nu va prinde radacina in Ungari'a, ci va deveni obiectu de panda si de infiorari, cum dise si min. Wenckheim in dieta, ca agitatiuni de acele democratice, „care apeléza la patimele celea crude ale masei“, nu se potu uní cu sistem'a reprezentativa, si regimulu care ar' vré a suferi astfelu de procedura, ar' fi lasiu, neaptu, si ar' nita de obligatiune. —

Conferintie politice inse se potu intruni ori unde pe basea statuteloru subternote si intarite de gubernu, cu scopu de a midilóci chiaru si schimbarea legiloru defectuóse séu prejudicióse, déca midilócele intrebuintiate spre scopulu acesta voru fi constitutiunalminte legali, dupa cum dise si Tisza. Va se dica ca inteligenti'a si cu cei ce au dreptulu de alegere potu forma asemenea conferintie politice pentru cointelegeri. Apoi pasii ce ii ar' face pentru a midilóci schimbarea séu imbanatirea unei legi ori a unei mesuri, se se faca numai pe cale legala constitutiunala, adica prin comisiunile comitatense si prin interpelari facute prin deputati instruiti despre pasurile si gravaminile apasatória. Acésta procedere apoi nu se póte opri nici nadusi fara compromitere, pentrucu unu regimu cá acela nu ar' mai fi regimu constitutiunelu, ci numai personalu, despoticu. In sensulu acesta potemu se infintiamu si e cu cale a nu mai amana intruniri de aceste politice legale si aprobate prin usu si praxe premitata in lege, cari potu face multu bine si natiunei, dar' si insusi patriei si regimului cu o mai drépta informare. — R.

UNGAR'IA. Dela dieta. Caus'a bisericiei serbe si romane

fú obiectu de desbatere in cinci siedintie. In sied. din 1-a Maiu ceru ministrulu br. Eötvös a se pune proiectulu de lege despre religiunea greco-orientale la ordinea dilei si annunciá, ca a primitu o petitiune, care cere a se adauge unu § nou la proiectu si cetesce apoi formularea lui (celu din „Kr. Ztg.“ si Gazet'a Nr. 33 pag. 133). Inse pertractarea acestor'a s'a amanatu pe 6 Maiu.

In sied. din 6 Maiu, dupa curente si dupa ce Rannicher dep. sasu mai presentu o petitiune din Segisiór'a cu plangeri pentru delaturarea comesului sasescu; ér' Fabricius totu easu din Segisiór'a alta din contra dela sasii unionisti, si dupa cele memorate in Nr. trecut, se iea inainte ér' proiectulu de lege in afacerile bisericiei gr. orientale.

Br. Ios. Eötvös min. de cultu si in-

structiune desfasura motivele, din cari fu indemnatu regimulu a propune acestu proiectu, dicundu: ca art. XX din legile din 1848 a asediatu principiulu de egalitate pentru religiunile recepte in tíera, si § 8 garantéza civiloru de relegea gr. or. autonomia in tóte afacerile loru bisericiesci si scolactice, totuodata determinandu si conchiamarea unui congresu bisericiescu. Intraacea serbii si romanii gr. or. s'au despartitu, si intr'unu congresu, ce nu se potrivece cu formalitatile legiloru din 1848 s'a decisu infintierea metropoliei deosebite, ocea ce nu se afla in legile unguresci, de acea ministerulu a aflatu cu cale a propune inarticularea metropoliei romane si garantarea autonomiei si a coordonarei ambelor metropolii, cum si modulu de a conchiamu primele loru congrese, determinandu unu judeciu legalu, care se decida causele provenite din acésta despartire, spre a se incungiara complicarile si frecarile. Ministrulu si reserva dreptulu a raspunde la observatiunile ce se voru face la desbaterea speciale. — Dep. Branovaczky (serbu) multiamindu regimului pentru proiectu inea si reserva dreptulu a si face observatiunile la desbaterea speciale. — Trifunacze in contra unoru modificari facute de comisiune si intr'o cuventare lunga plina de citatiuni de privilegia si de istori'a venirii serbiloru -si inaltia dreptulu natiunei si bisericiei, apróba proiectulu, dar' va face observatiuni si elu.

Stratimirovics si Nicolie inea se latira in discursu asemenea pentru.

Dimitrievicz dechiaru, ca se afla silitu a protesta in contra asertiunii ministrului, cumca dreptulu de autonomia alu bisericiei s'ar intemeie numai pe legile din 1848. Face ér' unu istoricu alu imigrarei serbiloru in Ungari'a sub patriarchulu Arseniu Csernovics si dovedesce, ca serbiloru li s'a garantatu liberu esercitiu de religiune inea dela regele Leopoldu I., vandu ii chiamu in tíera. Serbii si-au implinitu detori'a in lupta in contra torciloru, nu asia regimulu. Totusi nu vré a atinge mai de aprópe punctele acestea dureróse, ci numai a constatá, ca autonomia le compete dela an. 1690. Privilegiale serbiloru s'au garantatu prin art. de lege 27 din 1790 (pe care lu cetesce. Art. 20 din 1848) dara nu se póte nici cu privire la istoria nici la autonomia luá cá punctu de plecare, fiinduca a vatamatu autonomia bisericiei gr. or. defigundu organizatiunea congresului fara a intrebá pe respectivii si a pusu 100 membri in locu de 75 si cá in privintia limbelor se se aléga intr'o proportiune anumita. „Legea acésta inse nici nu s'a publicatu pe terenulu nostru“, dice, de acea multiamesce, ca min. propune schimbari in proiectu. Nu se multiamesce, ca legea acésta incurca si pe serbi cu romanii deodata. Erá dejunsu, dice, se se fia facutu legea acésta numai pentru metropol'i'a romana si apoi acolo se fi cuprinsu esplicarile drepturiloru bisericiei natiunale serbesci. Cuventulu „despartire“ nu'i place, pentrucu presupte, cumca mai inainte ar' fi fostu ambele bisericii impreunute, inse art. din 1791 dovedesce, ca in Ungari'a si tierile ei n'a sustatu decatu numai ierarchi'a serbesca si romanii au statutu sub scutul ierarchiei serbesci, folosinduse de scutirea privilegialoru natiunei serbe, inse nu cá natiune, ci numai cá individi pe tacute si prin urmare si esirea dintr'ens'a se fia totu pe tacute, ceea ce se vede si din scrisórea pré inalta de mana din 3 Iuliu 1865. Prin urmare si consecintiele de dreptu ale esirei de sub aripele ierarchiei serbesci nu suntu de natura confesiunala, ci numai comunala (prin urmare supremati'a confesiunala vré se o reserveze ierarchiei serbesci, or se de nimica din fundatiunile comune; cam intr'acolea batea si ceilalti vorbitori).

V. Babesiu premitu, ca nu e imputeritu din partea deputatoru romani cá se vorbésca, fiinduca ei cu totii s'au preintiescu, cá se nu ié parte la desbaterea generala; inse dupace deputatii serbi insira atatea margarite, se tiene obligatu a si redicá si elu vocea. Cine a studiatu vreodata istori'a, a trebuitu se se convinga, ca si biseric'a gr. or. romana a avutu autonomia sa inea inainte de imigrarea serbiloru, inse in urm'a nefavorirei timpuriloru a fostu inceptatu metropol'i'a romana. Natiunea romana locuiesce pamentulu acésta, de candu s'a formatu Ungari'a (ma si mai inainte) si face partea cea mai mare din biseric'a gr. or. Legea de acum nu póte avé alta misiune, decatu se garanteze drepturile fiacarui poporu si in castulu de facia ale acestoru de biseric'a gr. or. Incatu legile

din 1848 cam garantéza acestu dreptu, poporul romanu a primitu acést'a cu multiamire, si incatu legea de facia e calificata a asecurá si mai bine acestu dreptu, romanii voru sci multiami si pentru acést'a camerei si legislativei. Ast'a aflá cu cale a observá. Cu acést'a se inchiaia desbaterea generala si se incepú cea speciala cetinduse titlulu. Branovatzky face amendamentu ca in locu de „gr. or.“ se se puna „ortodocsa or.“. Alti trei serbi spriginescu amendamentulu. P. Nyáry sta mortisiu contra, fiinduca e in contra libertatii si prinoipialoru moderne, cá cineva si prin legi civile sesi atribue insueiri echisive cu numirea „ortodocsa“, pentruca altii s'ar presupune de „eterodocsi“ facisiu cu acést'a numire.

Maniu nu crutia pe serbi si ii róga, cá se nu impuna camerei a se ocupá de dogme, oi se le lase pe acestea in competinti'a preotimei si a sínódeloru, pentruca „ortodocsa“ atata insemnéza catu „droptu credintiosu“ si fiacare se tiene dreptu-credintiosu, or de ce religione este. E in contra modificatiunei si secerá aplausulu camerei. Sig. Popu inca combate anomalía cuventulu „ortodocsa“. Székáts si Szász dicu, ca ast'a e tréb'a bisericeii, cum se se numéscu. Berzenczey vré se stérgea cuventulu „greco“, fiinduca elu nu conósce greci in Ungari'a. Al. de Mocini propune numirea „biserica orientala“, déca ceasalta nu se póte suferi. Simoni intoema. Manoilovicu vré teastulu originalu si prin votisare maioritátea priméce teastulu originalu inchiaiaanduse siedinti'a.

Siedinti'a din 7 Maiu. Carolu Ráth, directorele causeloru regali cere voia dela dieta, cá se póta intentá procesu la d. colega Alecs. Romanu si ii se cetescu acrisorile fiscalului (vedi si in Nr. tr.). Dupa acést'a se continua desbaterea speciala.

Serbulu Branovatzky si socii facu la §1u 1 amendamentu, cá in locu de cuvintele „congressulu serbescu din 1864—5 se legaliséza acum“ se se dica: „congr. serbu se recunósce de le galu“.

Ioanovicu sustiene, ca legile din 1848 vorbescu de greco-neuniti, ér' congressulu serbiloru din 1864—5 totu de lucruri serbesci, ierarchia serbesca, congressu serbescu, fundatiuni serbesci, scóle serbesci, monastiri serbesci etc. Prin urmare congressulu acést'a n'a fostu conchiamatu pe basea legiloru din 1848. Prin urmare sustiene teastulu proiectulu. Halász, Tisza, Szász, combatu amendamentulu serbiloru.

Miletits nu recunósce dreptulu legislativei de a se mestecá la componerea de congrese bisericesci si spriginescu amendamentulu. La votisare se priméce teastulu originalu.

La § II. Branovatzky, serbu, nu póte incuviintiá expresiunea (metropoli'a romana) „egalu indreptatita cu a serbiloru“ si cere se se puna in locu: „coordinata“. Pacinti'a romaniloru a ajunsu la extremitate. Min. Eötvös nu se demite in criti'a lui Branovatzky, ci numai explica intentiunea regimului si a camerei de a inarticulá metropoli'a romana cá nedependinta si nu dice contra la suventulu „coordinata“.

D. dep. Sig. Borlea se revérza cu aprobare generala asupra intentiunei suprematisátore a serbiloru cu cuventulu „coordinatu“; refrange expresiunile fara de cale despre scutinti'a sub ierarchi'a serba pledandu pentru teastu „egalu indreptatita“. Ei vomu publicá cuventarea deosebi.

Al. Mocioni arata, ca e constatatu de istoria, cumca metropoli'a romana orientala in Transilvani'a s'a sustienutu pana la finea secl. 17, candu metropolitulu romanu de atunci primindu uniunea a esitu din sinulu acestei bisericeii si astufeliu metropoli'a a incetatu de facto, de si nu de jure. Dreptu care propune in locu de cuventulu „infintiata“ se se dica „restituuta“, cá nu cumva din teastulu necorect alu legi se se deduca, cumca guvernulu civilu ar' avé dreptu a infintiá metropoli'a afara de biserica, ceea ce nu inoape cu dreptulu canonicu. Doréce expresiunea „egala in dreptu“, fiinduca are intielesu publico-juridicu. Elu recunósce, ca diet'a e chiamata a recunósce ranguri si drepturi. Spriginescu primirea teastului intre aprobári.

D. Maniu desapróba provocarea serbiloru la privilegia, ca cu aceea voru superioritatea metropoli'e serbesci, éra expresiunea „egala indreptatita“ o vré in priviti'a rangului si pusetiunei si propune, cá expresiunea „coordinata“ se se asiedie intre parentese. Miletits, Niculits, apera cuventulu „coordinatu“. Branovatzky dice, ca romanii numai cu incetulu au intratu u p t u

scutul u serbiloru, fara a fi pretinsu drepturi si provocanduse la privilegia dice, ca intre acelea de romani nu e pomenire.

Puscariu observa, ca déca romanii au intratu cu incetulu sub scutul u serbiloru, apoi si serbii totu cu incetulu si pe taoute au pusu man'a pe tóte drepturile si averile romanesoi.

Babesiu totu pentru originalu intr'o cuventare mai lunga. Dimitrieviciu dice, ca meritulu e alu serbiloru, ca romanii n'au trecut totu la unire (contradiceri).

Sig. V. Popu, dupa „Federatiunea“, vorbi asia:

„On. casa! Am creditu, ca dupa procesulu nostru divortialu vomu ajunge una di mare, in care ne vomu desparti cu iubire unii de altii, a thoro et mensa.

Dara vedu si esperiezu, ca acést'a sperare s'a nimicitu.

Provocarea de privilegie face a ne cutremurá in credinti'a, ca ne vomu desparti unii de altii, cá frati.

Ei, on. casa, se provóca la privilegie. Ei voiescu a negá egal'a indreptatire; ei vinu gat'a cu totu felulu de documente, cu totu felulu de arme, pre candu noi ne-am propusu, ca nioi nu vomu replicá, ca nu ne vomu dimiti la opumnari; dara candu i vedemu dicundune, ca am statu sub scutul u loru, si am aflatu refugiu la ei, sum silitu a-mi radicá si eu graiulu si a replicá cu o simpla anecdota. (Strigari din tóte partile: Se audimu!)

A fostu odata unu tiganu, care avea prunci multi, dintre cari unulu érá de totu golu, avendu numai una legátore la grumadi. — Cineva 'lu intreba: si acést'a este fiulu teu? Da, response tiganulu, acést'a e fiulu meu adoptivu, — eu 'lu imbracu (placere mare).

Asia am fostu si noi cu acelu scutu serbescu, cu acea adoptare; asia au imbracatu si serbii pe romani, cá tiganulu pre fiulu seu adoptivu (ilaritate, aplause generale).

In biserica ni-au impusu limb'a loru, in locu de episcopu romanescu au numitu episcopu serbescu, nici la stat'a n'am ajunsu, catu se capetamu unu preotu romanu, dar' nici de calagaru n'au primitu pre romanu, pentruca s'au temutu, ca acusi va deveni episcopu. Cu acéstea ni-au multiamitu, ca li am inmultitu turm'a loru (placere).

Privilegium est vulnus legis. N'au dara, dloru ce se laudá cu acele privilegie: pentru ca cine se provóca la privilegie, documentéza, ca n'au avutu dreptu, fara i s'au datu ceva dreptu.

Candu au venit serbii sub Cernovicu, credeti dloru — déca e se incaldimu istori'a — ca pentru ace'a au venit, ca acolo li a mersu bine? (Placere, sgomotu). N'au venit pentru aceea, ci pentruca au voitu se scape de turci. Dreptu, ca venindu aici, asemene au trebuitu se se apere de turci, pentruca altmintrea sfór'a turcesca i ar' fi gadelitu prea tare la grumadi (aplause).

Ce s'a intemplatu dara? Candu la, 1700 sub Atanasiu, a trecut una parte a romaniloru la unire, cu tóte ca au mai remasu multi in credinti'a vechia, remanendu in Transilvani'a pana la 1812 fara de episcopu, luoru firescu, ca au trebuitu se mérga undeva.

Dara se créda fratii serbi, ca mai bine ar' fi facutu romanii, déca ar' fi remasu de sine si nu s'ar fi dusu acolo: ca ci, repetiescu, n'au avutu nici o scutire.

Faptele suntu cunoscutu, nu voiescu a le mai aminti. Acuma, candu e vorba in acesta alinea de egalitate, inca vedemu iubirea cea mare, cu care suntu castra noi; ca-ci in acesta alinea este vorba numai de dreptulu nostru, si totusi ei nu vreu a ni'lu recunósce, ci se abatu inócce si incolo, si voiescu expresiunea „coordinata“, sub care intielegu propriaminte subordinatiune. Asia oredu, ca acést'a alinea exprime chiaru, ca suntemu egalu indreptatiti, ce vomu si fi, si ce ar' fi trebuitu de multu se fimu (o voce: Da, inse in priviti'a baniloru), aici e vorba de dreptu si nu de bani, despre bani vomu vorbi la aline'a 8-a).

Partinescu teastulu originalu.“

Treundu cas'a la votisare se priméscu teastulu originalu. — (Va urmá.)

ROMANI'A.

In sied. din 26 Aprile.

(Urmare.)

D. ministru din intru. Nu aveam dloru

de gandu se dicu, decatu dóue trei cuvinte, candu mi s'a anunciatu interpelarea on. d. Carpu, fiinduca nu aveam se spunu nimicu altu, decatu ceea ce era in convingerile dvóstra, ceea ce voiti tóte asupra fapteloru, asupra intentiuniloru si asupra tielului ce urméza d. Carpu. Déca dsa a venit si a desvoltatu intr'unu modu atatu de intinsu interpelarea sa, a fostu cá se ajunga la acelu tielu, adica cá norulu celu albu se devie furtuna, se se pravaléscu asupra tierei nóstre si se ne innece (aplause). Aducu aminte d. Carpu ca aria au facutu si vecinii nostri dela otaru; s'au gasitu si la densii ómeni, cari au urmaritu acelu tielu, pe care astadi ilu urmaresce dsa (aplause). Ei au provocatu fortun'a; fortun'a inse venindu a inghicitu cu tiér'a si pe provocatorii ei. Vorbescu de Poloni'a. On. d. Carpu 'mi a diu ca am facutu o specula politica, di-bace, din cestiunea israelitiloru; on. d. Carpu a adausu ca inaintea venirei mele la putere, cestiunea acést'a nu ecsistá in Romani'a. Numai acei ce nu traiescu cu anima si cu sufletulu in Romani'a, numai aceia potu dice asemeni cuvinte (aplause prelungite, bravo).

D. Carpu. Am dis'o si o mantienu.

D. ministru din intru. Eu, dloru, nu voiu dice, cá d. Carpu, candu s'a suitu la tribuna, ca vorbescu in numele natiunei, oi diu ca am convingerea, ca natiunea intréga va respunde cum am respunsu eu adi (aplause).

Candu s'a pusu in constitutiune egalitatea drepturiloru politice fara deosebire de cultu, cine érá la putere? cine avea ministeriulu de interne si prefectur'a politiei? — Agentii mei? instrumentele mele? — cine a agitatu cestiunea israelitiloru? amicii mei? — A diu d. Carpu, ca atunci a aparutu acést'a cestiune intr'unu modu incidintale numai, ca nici ca s'a bagatu de sémna. Mi se pare din contra, ca atunci a fostu o furtuna mare, care a deramatu unu templu. — Déca dar' poporatiunea a ajunsu acolo, caus'a este ca érá o nevoia pe care a splotatu-o atunci acei ce au redicatu fortun'a, precum o splotati astadi dvóstra.

N'asiu fi voitu, dloru, cá se vorbescu astadi de acést'a cestiune, nu credu ca ar' fi oportunu. D. Carpu a pusu cestiunea asia, in catu suntu nevoitu a vorbi, pentru ca nu voiescu cá efectulu ce si-a propusu d. Carpu a face in Europ'a se se produca. Se'mi permiteti dar' a analisá si eu cestiunea israelitiloru, care a devenitu astadi o cestiune européna, gratia unor'a cari au plecatu din unu sentimentu esageratu, dar' sinceru natiunale si altoru, cari au pornitu din unu sentimentu de egoismu atatu de puternicu, in oatu nu se ferescu nici chiaru de a ucide natiunea romana.

Sciti ca Romani'a a fostu tiér'a cea mai toleranta ohiaru in secolii cei mai obscuri. Cu tóte acestea mai deunadi unu strainu imidicea: „de ati fi puternici, ne ati frige pe toti“. I am respunsu ca natiunea romana n'a friptu nici unu omu si ca asiu dori cá si celelalte natiuni se póta dice totu astfelu.

Dá, natiunea nóstra a fostu toleranta, si ospitaliera in tóte epochele; si ohiaru in acele timpuri in cari, dupa cum dicea eri d. Lahovari, cuventulu strainu érá sinonimu cu inamicu. Romanii au avutu sentimentu de infratire, care a opritu de a se asiedá in Romani'a acelu despotismu feudal, care a apasatu Europ'a secole intregi, de si incercari de emancipare nu i au lipsitu nici odata.

La noi strainii au fostu primiti cu braciele deschise. Acést'a inse nu potú espune o natiune a deveni prad'a unui sentimentu natiunale si aceia cari dicu ca, déca deschidemu portile strainiloru, ei ne vomu sugrumá, nu au dreptate. Déca tiér'a a devenitu prad'a unui reu, caus'a nu este scimtiementulu de tolerantia alu natiunei, dupa cum se dice. Caus'a este ca pana mai deunadi romanii erau impartiti in clase: érá clas'a privilegiatiloru, adica biurocrati'a tierei si apoi clas'a birniciloru. Alta clasa numai ecsistá; totu omulu care nu érá boiaru érá la discretiunea aceluia ce avé biciulu in mana; astfelu negatiatoriulu celu mai insemnatu puté se fia palmuitu de celu mai misielu fetioru de boiaru. Ei bine, cum puté dar' tieranulu la noi, candu érá alipitu pamentului, chiaru de ar' fi pututu scapá de acelu clesce ce'lu stringea, cum ar' fi pututu, se outeze a se face negutiatoriu candu scia, ca are se fia la discretiunea privilegiatiloru. De aci dar' a resultatatu, ca nu mai remané pentru comerciu si industria, decatu o singura clasa de ómeni, adica strainii, cari erau protegiati, ca-ci aveau patenta de suditi.

Aceste avantaje au facut că Romani'a se fia inundata de straini si de vagabondi, cari gasiau in tiér'a nóstra unu comerciu si o industria asicnrate cá monopolu in manele loru. Ei veniau mai alesu din acele tieri, unde nu gaseau midilóce de speculatiune. Sciti, dloru, ca in Munteni'a, mai cu séma in timpulu lui Mateiu Basarabu, s'a gasitu odata societatea romana imbuldita de greci, de serbi, de bulgari, cari erau desemnati supu numele genericu de greci si cari acoperisera totu comerciulu si industri'a tierei. Sciti cari au fostu rezultatele acelei imbuldiri, scenele ce s'au intemplat. Societatea s'a revoltat si i a alungatu, nu din simtiemtu de netolerantia, ci ca erau unu reu economic si sociale. Cu tóte aceste erá destulu cá acei straini, fia greci, bulgari, arnauti etc. si cari erau de aceeași religione cu noi, se sté 20 de ani in tiéra pentru cá se se contopésca in natiunea romana. Astfelu candu Romani'a s'a emancipatu si a intratu in drepturile si autonomi'a ei, acei cari se aflau in tiéra n'au fostu nici de cum goniti, ca-ci ei devenisera romani, se identificasera cu noi, si s'au pututu bucurá de aceleasi drepturi cá si indigenii in tiér'a romanésca. Fórté pucini mai remasesera, cari pastrau inca urme de originea loru straina.

In Moldov'a inse nu a fostu totu asia, fiinduca Moldov'a a avutu de vecini pe poloni si rusi, cari se aflau in aceleasi conditiuni cá si noi, adica cu o clasa privilegiata si cu alta legata de gleba, de pamentu. Acolo strainii si mai alesu evreii aveau aceleasi avantaje in comertiu cá grecii in Munteni'a. Dar' in Poloni'a cá si in Ungari'a ei erau espusi la o persecutiune religioasa fórté mare. Prin urmare israelitii, gasindu in Moldov'a aceleasi conditiuni de specula si o protectiune absoluta religioasa, acést'a a facutu cá ei se napadésca cu totii in Moldov'a.

Éta dar' caus'a invasiunii loru in partea de preste Milcovu. Prejudicatiile timpiloru trecutii inse totu existau; se oredea ca religionea mosaica e izimio'a perpetua a religionei crestine, si ca orestinii trebuie se fia intr'o inimicitia eterna cu israelitii, de aceea acestia n'au pututu se fia intre romani in aceleasi conditiuni in care au fostu serbii, bulgarii si arnautii, ci n'au pututu a se contopi in natiune si au ramasu totudéun'a unu elementu separat. Candu a venitu emanciparea poporului romanu, candu tieranulu n'a mai fostu tinentu de pamentu, candu erá destulu se fia cineva romanu de orice trépta sociala, cá se fia respectatu, au vrutu si romanii se se ocupe de comertiu si industria, se se faca si ei arendasi, carciunari, inse au gasitu tóte locurile acele pline, ocupate de unu elementu strainu; in Munteni'a ele erau ocupate de serbi, greci etc., cari de si straini de origine, vorbiau aceeasi limba, se rugau la același Dumnedeu, si se onorau de a se numi romani; in Moldov'a inse acei straini erau israelitii, cari traiau cu totulu deosebiti de restulu poporului. Acést'a a fostu nenorocirea Moldovei. Acei ce cunosc bine istori'a nóstra si voru visitá Romani'a intréga, se voru convinge, ca ceea ce dicu nu e nici mai multu nici mai pucinu, de catu esactulu adeveru. Dar' nu totu omulu, dloru, póte se faca studii critice si se vada care e caus'a reului; ómenii de obicinuitu se nita si iau lucrurile asia precum li se presenta la antei'a vedere naintea ochiloru, si trebuie multa obicinuintia de a speculá asupra cestiuniloru cá se se póta urcá cineva la originea reului. La noi o mare parte din societate a gasitu unu reu si l'au numitu israeliti; midiloculu oslu mai expeditivu de a scapá de acestu reu li s'a parutu ca nu e altulu, decatu se continue ai tractá cum au fostu tractati in alte tiere, adica de ai aruncá pe toti sfara din tiéra. In acést'a unii au fostu de fórté buna credintia, ómeni tineri cari n'au avutu ocaziunea se studie de ameruntulu cestiunea cá se o intieléga. Dara au fostu altii cari au speculatu cu dens'a. Suntu ómeni cari speculá chiaru cu cele sante, si s'au vedutu ca acesti ómeni au mersu pana a dice, ca nu e pecatu de a se furá santele móste. De acestia, dloru, se gasesou si in politica. . .

D. Carpu. Dumniata de exemplu.
(Va urmă.)

Pentru prevenirea cetitoriloru prenumciamu, ca rezultatulu acestoru desbateri a pusu pe natiunea romana la o lumina démna de unu viitoriu gloriosu, fiinduca camer'a a primitu vopunerea dlui C. Hurmuzachi si soci, care suna asia:

„Camer'a consultandu interpelarea dlui Carpu si respunsulu datu de d. min. de interne respinge acuzarile de persecutiune contra israelitiloru cá neintemeiate pe fapte, si aprobandu intru tóte purtarea guberniului trece la ordinea dilei.“ —

Bucuresci. E adeverata soirea, ca Rusi'a a insarcinatu pe consululu seu Offenberga a tractá cu guvernulu romanu pentru a regulá prin tractatu desfiintarea regimului consularu. Din partea guvernului romanu s'a insarcinatu cu acést'a cestiune d. Steeghe. — Credemu, ca acést'a cauza natiunala se va cerne prin ómeni cu anima multa natiunala. —

In 28 Aprile consululu generalu alu Franciei d. Melinet a presentatu Mariei Sale Domnitoriului cu totu ceremonialulu indatinatu a-creditivele pe lunga Mari'a Sa Domnitoriulu romaniloru.

Discursulu dlui Melinet.

„Mari'a Ta!

„Am onóre a depune in manele Altetiei Vóstre epistolele prin cari Imperatorele, augustulu meu suveranu, m'acredita langa Alteti'a Vóstra in calitate de aginte si consule generale alu Franciei.

„Me felicitu ca am fostu deadreptulu insarcinatu de contra Imperatorele a cferi Altetiei Vóstre asiurarile constante sale amioie, precum si espresionea sinceriloru sale urari pentru fericea personale a Altetiei Vóstre si pentru propasirea natiunei romane.

„Cutezu a sperá, Mon-siñore, ca bun'a vointi'a a Altetiei Vóstre, imi va inlesni misiunea ce'mi este incredintata, si voiu fi fericitu de voiu parveni prin propriile'mi silinti, de a creose inca, de este cu putintia, raporturile de mutuale simpatie si de interese comune ce au fostu totudéun'a intre Franci'a si Principatele-Unite, Valachi'a si Moldavi'a.“

Mari'a Sa a respunsu:

„Primindu epistolile ce te acredita in calitate de aginte si consule generale langa mine, suntu ferioitu de a avé din nou ocaziunea de a esprime intréga mea reconoscintia pentru violu interesu, simpatiele si solitudinea ce Maiestatea Sa imperatorele, augustu'ti suverana, a avutu totudéun'a pentru Romani'a.

„Vediu cu ferice o nóue dovada a binevoitóreloru sale dispositiuni, in gratiósele asiurari cu cari Maiestatea Sa a bine voitu a te insarciná in parte, si suntu adencu miscatu.

„Fii convinsu, domnule aginte si consule generale, ca Romani'a nu va uita nici odata totu ce a facutu Franci'a pentru dens'a si i va pastrá pentru totudéun'a simtiemte de cea mai viue reconoscintia.

„Guvernulu meu se va grabi a'ti face misiunea cu care esti insarcinatu, catu se va puté mai lesnitósa si mai plaenta si in ori ce imprejurari poti contá pe sprijinulu meu.“ —

— D. min. pres. Stef. Goleacu retragunduse din cauza de bóla e ialocuita prin d. generalu Nic. Goleacu.

— In nóptea spre 1-a Maiu s'a facutu unu furtisiagu la cass'a de liquidare, din care lipsescu numai 350 Napoleoni. Déca nu se va aflá furulu, compromisiunea va fi mare. — „Romanulu“ inse speréza, ca fiindu cass'a pazita de gard'a militaria, se va descoperi —

La situatiunea in Orientu ne aducdu diurnalele mai multe sciri merunte, cari tóte combinate suntu calificate a trage atentionea. „Der Osten“ impartasiesce dupa repórte turcesci, ca in Bulgari'a se afla acum 25 batalióne (Nizam) de linia, 4000 redifi (honvedii). La Rusoiucu sosira 100 tunuri si din fabricele Belgiei 30 000 pucii cu acu. Pentru 60.000 ostasi se afla materialulu adunatu. Bulgarii inca-si pregatira 300 mii de hangiare, forma de lanci de aparare in contra hotiloru dusmani. — Una prochiatiune catra bulgari

tramisa din Belgradulu Serbiei o publica diurn. bulgare „Dunavska Zora“, care provóca pe bulgari la resculare, acuturandu jugulu despotismului asiaticu. „A ti suferitu“, dice, „destulu marfirulu, fratiloru. Indelungu, destulu si pré destulu ati suferitu.“ In oeriu si pe pamentu se ande strigatulu vostru de durere. Aruncative privirea catra sóre si vedeti, ce e libertatea! Si ve incoardati pentru ea din tóta anim'a, de-ceptative si parol'a vóstra se fia libertatea si dreptatea!

In concesiune cu versiunea, cumca Prusi'a si Rusi'a suntu unite in cestiunea orientala totu acelu diurnalu aduce soirea din fontana buna, ca intre numitele puteri s'ar aflá unu tractatu secretu, dupa care Bulgari'a se se unésca cu Romani'a sub corón'a principelui Carolu si redactionea observa, ca atatu in privinti'a etnografica catu si in cea geografica aceste 2 popóre se tienu de olalta, fiinduca locuitorii Bulgariiei dela Stara-Planina pana la Dunare si Carpai au traitu din vechime la olalta in amicitia si in cea mai buna intielegere. Diurn. „Makedonia“ vorbindu despre serbi si bulgari, dice, ca intr'aceste 2 popóre nici odata n'a sustatu vreo solidaritate, pentruca caracterulu loru e cu totulu deosebitu. Apoi si istori'a atatu inaintea infiintarii imperiului otomanu, candu formá imperiulu bulgaro-romanu, inca o diametralu opusa facia cu serbii, totusi, dice, putemu traf pretinesce intre olalta cá si portogesii cu spaniolii, belgianii cu francesii si elvetianii cu nemtii.

Besarabi'a romanésca geme de agenti muscalesci, cari amagescu poporulu cá se emigreze in Caucasu. Prefectulu Dimitrescu din Bolgradu emis o proclamatiune catra poporu in limb'a romana si bulgara, in care ii monitéza se se feréasca de machinatiunile rusesci. — Din Belgradu cu datu 3 Maiu se scrie, ca Rusi'a ar' fi pusu la cale o miscare in Muntenegru in Cetinje, cá se depuna pe principele Nicolau, inse prob'a n'a reesitu. — Legiunea bulgara din Belgradu s'a desfacutu, 180 fetiori s'au reintorsu la Bucuresci si cei ce se insirara cu sil'a in regimentele serbesci de linia inca si cerura retragerea, inse primira betie dreptu respunsu. —

FRANCIA. Parisu 5 Maiu. „Constit.“ diurn. of. sorie, ca gubernulu Franciei cere a se tiené torturile in buna stare, cere aprovisionamentu militariu, integritatea cadreloru, inmultirea soldei oficiriloru. Armata buna permanenta si reserva numerósa pentru a trece indata din pace pe pitio'u de resbelu.

— La Orleans, unde se inaugurá statua redioata in onórea eroinei de Orleans Jeanne d'Arc, imperatulu in ouventarea sa a disu, ca e convinsu, ca progresulu se póte desvolta cu securitate in midiloculu linisicei generale a Europei. — La Tunis se pregatescu a se tramite dóue cadre. —

Londonu 8 Maiu. Camer'a comunelor a primitu alte 2 resolutiuni ale lui Gladstone si min. de interne a dechiaratu, ca guvernulu nu póte primi acele resolutiuni. — Lordulu Brougham a muritu in 9 Maiu. —

Mai nou. Cá § 9 la proiectulu biser. gr. or. s'a adausu acesta: „Credintiosii religionei gr. res., cari nici suntu serbi nici romani de rasa, se lasa si de aci incolo totu in aceleasi drepturi ale loru, pe care le-au exercitatu si pana acum in autouóm'a ordinare a obiectelor comunale, bisericoesci si scolare, in liber'a folosire a limbei rituale, precum si in manipulara averei bisericite si a fundatiuniloru.“ § 8 s'a primitu dupa emendamentulu lui Deák. —

Cursurile la burea in 15. Maiu 1868 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 tl. 56 cr. v.
Augsburg	—	—	114 „ 50 „
London	—	—	116 „ 05 „
Imprumutulu nationalu	—	—	56 „ 25 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	57 „ 25 „
Actiile bancului	—	—	701 „ — „
„ creditului	—	—	182 „ 80 „

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamentului in 11. Maiu. 1868:

Bani 69.50 — Marfa 70.—.